

Vad skulle Nato-notan bli för Sverige?

Per Olsson

Rysslands krig mot Ukraina har aktualiserat frågan om eventuellt Natomedlemskap för Sverige och Finland. Den nytta och de risker som ett sådant medlemskap skulle innebära är huvudsakligen kopplade till politiska och militära aspekter, men det finns också ekonomiska hänsynstaganden att beakta. Även om dessa inte är avgörande för ett svenskt beslut om ett ja eller nej till Natomedlemskap, bör de finansiella konsekvenserna ändå tydliggöras för beslutfattare och allmänhet.

Syftet med detta memo är att redogöra för Sveriges kostnader vid ett eventuellt svenskt Natomedlemskap. Närmare bestämt fokuserar memot på Sveriges bidrag till alliansens direkta finansiering som täcker Natos permanenta befälsstruktur, operationer och väsentlig militär infrastruktur. Beräkningarna i memot är baserade på ett antal antaganden och är därför mer utav en indikation på möjliga kostnader snarare än en exakt beräkning.¹

Innan en redogörelse av Sveriges bidrag till Natos direkta finansiering vid ett medlemskap kan det dock vara värt att kort diskutera de indirekta kostnader som en ny medlem skulle kunna möta.

Först och främst skulle Natoländernas överenskommelse att spendera minst 2 procent av BNP på försvar kunna sätta press på nya medlemmar att göra detsamma,² en sorts informell medlemsavgift. För svensk del skulle denna målsättning dock inte innebära någon merkostnad. Redan den 10 mars 2022 tillkännagav regeringen att Sveriges försvarsutgifter ska öka till 2 procent av BNP så fort som praktiskt möjligt. Denna nivå skulle, enligt Försvarsmakten, motsvara ungefär 127 miljarder SEK år 2028, det år då målsättningen om 2 procent förväntas infrias.³

Även om Sveriges målsättning sammanfaller med Natos är det svenska beslutet inte knutet till diskussionen om ett eventuellt svenskt Natomedlemskap. Därför bör den kostnad som 2 procent av BNP innebär inte räknas som en informell Nato-avgift för svensk del. Även riktlinjen om att spendera minst 20 procent av försvarsutgifter på anskaffning av militär materiel uppfylls redan

av Sverige, som år 2021 spenderade 27 procent på anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar. Av denna anledning bör inte heller Natos målsättning att spendera 20 procent på materielanskaffning påverka Sveriges försvarsutgifter.

Beträffande alliansens operationer väljer medlemsstater formellt sett alltid själva på vilket sätt de vill bidra i varje läge, även när det kollektiva försvaret har aktiverats med stöd av artikel 5. Som partner har Sverige redan på egen bekostnad deltagit i ett antal Natoleda operationer inom ramen för multinationell krishantering i bl.a. före detta Jugoslavien, Irak och Afghanistan.

Natos direkta finansiering, som täcker driften av alliansens multinationella civila och militära ledningsorganisation samt vissa investeringar i gemensam militär infrastruktur, är den mest relevanta merkostnaden för svenskt vidkommande. År 2022 är budgeten för den direkta finansieringen ungefär 2,6 miljarder EUR, exklusive pensionsåtaganden.

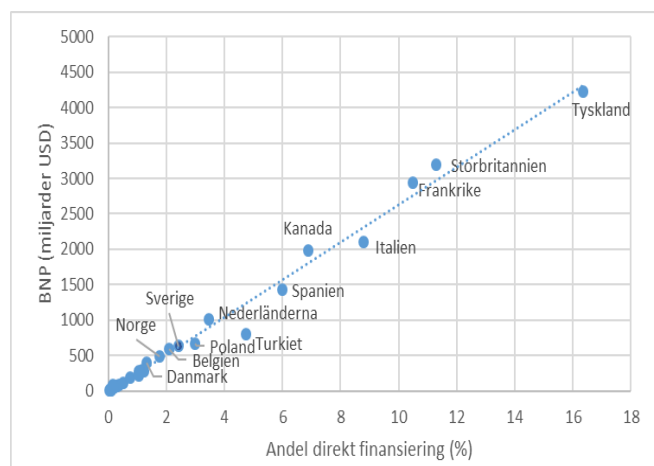
Uträkningen av varje medlems bidrag baseras i stort på ländernas bruttonationalinkomst (BNI). Undantaget är USA, som med sin ekonomiska storlek baserat på ekonomisk storlek skulle behöva bidra med över hälften av alliansens direkta kostnader. Istället är USA:s bidrag i paritet med Natos näst största ekonomi, Tyskland. Motivet till detta framgår inte från Natos hemsida, men den sannolika förklaringen är att USA står för merparten av alliansens indirekta utgifter genom sin oproportionerligt stora försvarsbudget och unika roll som i särklass starkaste medlem och säkerhetsgarant inom alliansen.

1 Antaganden som görs är att 1) Natos direkta kostnad om 2,6 miljarder EUR förblir densamma även under kommande år, att 2) det inte finns några andra direkta kostnader eller indirekta kostnader än de som redogörs i detta memo och att 3) den "rabatt" till följd av fler medlemmar som uppstår utifall Sverige och Finland ansluter sig fördelas jämnt mellan medlemsländer.

2 För en diskussion kring Natos 2-procentsmål se exempelvis Alozius, Juuko (2021) *Natos riktlinje om 2 procent av BNP*. FOI-D--0875--SE.

3 127 miljarder SEK i 2022 års prisläge, se Försvarsmakten (2022) *Uppdrag att föreslå anslagsökningar för det militära försvaret*. FM2021-19703:18, s. 15-16.

Genom att ta fram genomsnittet för befintliga medlemmars bidrag som andel av bruttonationalinkomst kan Sveriges eventuella bidrag räknas ut. Bruttonationalprodukten (BNP) kan skilja sig från BNI, men måtten ligger typiskt nära varandra och tillräckligt nära för att tjäna syftet i detta memo. Då sambandet mellan ländernas BNP och andel direkt finansiering är så gott som linjärt (se figur 1), torde medlemsländernas BNP utgöra en tillräckligt bra indikator för att estimeras ett lands andel, åtminstone för de approximativa beräkningarna i detta memobaserade beräkningarna i detta memo. Data för BNP är hämtat från IMF för år 2021, vilket förmodligen inte motsvarar Natos definition av bruttonationalinkomst eller period som andelarna baseras på, men givet det starka sambandet får vi ändå anta att det är ett tillräckligt bra mått för att ge en fingervisning om det svenska bidraget.⁴

Figur 1: Andel direkt finansiering och BNP bland Natoländer (exkl. USA) och Sverige

Som tidigare påpekats avviker USA:s andel metodmässigt från resterande länder och exkluderas därför från beräkningarna. Länder förutom USA står för 83,7 procent av alliansens direkta finansiering. Samma länders gemensamma BNP var 21 678 miljarder USD år 2021, enligt IMF. Det ger ett genomsnitt på 0,0039 procentenheter per miljard USD BNP. Sveriges BNP samma år var 627 miljarder USD, vilket skulle innebära att Sveriges andel

till Natos direkta finansiering skulle bli 2,4 procent. Givet att Natos direkta finansiering omfattar 2,6 miljarder EUR skulle Sveriges andel på 2,4 procent motsvara ungefär 62,4 miljarder EUR. Baserat på den genomsnittliga växelkursen för 2021 av 10,14 SEK = 1 EUR motsvarar det ungefär 632,7 miljarder SEK.⁵ Om Sverige och Finland skulle gå med i Nato kommer dock varje enskilt medlemslands andel att sjunka något, då det tillkommer ytterligare två länder som ska dela på kostnaden. Om vi antar att denna ”rabatt” fördelas jämnt kommer varje medlemsland betala 0,11 procentenheter mindre.⁶ Justerat för eventuellt svenskt och finskt medlemskap kommer Sveriges andel att motsvara 609,4 miljarder SEK. Med andra ord kommer Sveriges bidrag till Natos gemensamma finansiering motsvara strax över 600 miljarder SEK, givet dagens finansieringsbehov och fördelning.

Det kan ställas i relation till Sveriges försvarsbudget på 70,8 miljarder SEK för 2022, vilket motsvarar 0,85 procent. Denna andel lär dock sjunka betydligt i takt med att Sverige ökar sina försvarsutgifter under kommande år, 600 miljarder SEK år 2028 skulle motsvara 0,47 procent om Försvarsmaktens efterfrågade 127 miljarder skulle infrias. Ställt i förhållande till andra militära kostnader motsvarar 600 miljarder SEK ungefär kostnaden för ett knappt JAS 39 Gripen, alternativt 4,5 moderna stridsvagnar eller 1 500 årslöner för genomsnittlig GSS/K-soldat.

En kostnad på 600 miljarder SEK bör inte avfärdas som försumbar, men i försvarssammanhang är den fullt hanterbar. Denna kostnad bör givetvis ställas mot värdet av säkerhetsgarantier från en allians där USA:s försvarsbudget ensam uppgår till 7 410 miljarder SEK och övriga Natomedlemmar ytterligare nästan 3 000 miljarder under 2021. Samtidigt fångar Sveriges bidrag till Natos direkta finansiering på 600 miljarder SEK inte risken för en rysk motreaktion eller de kostnader som skulle kunna förknippas med en sådan risk. Såväl nyttan som riskerna med ett eventuellt svenskt Natomedlemskap går långt bortom de kostnader som skulle förknippas med Sveriges finansiella bidrag till alliansen, likväl torde frågan komma upp i debatten och därmed är det viktigt att ungefärliga belopp tydliggörs och ställs i deras rätta sammanhang. ■

4 Data för BNP är hämtat från IMF för år 2021, vilket förmodligen inte motsvarar Natos definition av bruttonationalinkomst, men givet det starka sambandet får vi anta att det är ett tillräckligt bra mått för att ge en fingervisning om det svenska bidraget.

5 ECB (2022) Swedish krona (SEK), 4 januari – 31 december 2021.

6 Rabatten uträknas: (Sveriges beräknade andel + Finlands beräknade andel)/Antal medlemsländer (inkl. Sverige och Finland)